

Серебро М. В.,

докторант

Ужгородського національного університету

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Наукова публікація присвячена дослідженню особливостей адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в умовах воєнного стану.

Зазначається, що після початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України роль інформаційних технологій у війні значно зросла. Використання високотехнологічних засобів ураження та інструментів штучного інтелекту дозволяє Україні протистояти у декілька разів переважаючій за чисельністю армії росії. Використання роботизованих систем, безпілотних апаратів (FPV-дронів) з машинним зором, а також DELTA (системи військових продуктів, до якої входять мобільний застосунок, військовий месенджер, безпечний стрімінг з поля бою, цифрова мапа, засоби планування роботи та інтеграції з іншими системами) дозволяє Збройним Силам України ефективно знищувати підрозділи російської армії та планувати військові операції.

Окрему увагу акцентовано на необхідності використання новітніх технологій в процесі ведення інформаційної війни, а саме проведенні системних хакерських атак проти російських інтернет ресурсів, включаючи сервери міністерства оборони, федеральної служби безпеки та генерального штабу російської федерації, пропагандистських засобів масової інформації тощо. Проникнення до баз даних названих органів публічної адміністрації російської федерації та оприлюднення інформації про персоналії, плани та звіти військових злочинців є важливою доказовою базою для майбутнього військового трибуналу щодо притягнення до відповідальності вищих посадових осіб росії.

Формулюється висновок про необхідність правової регламентації підготовки майбутніх фахівців у сфері використання військових інформаційних технологій – внесення змін то чинного законодавства у сфері середньої, професійно-технічної та вищої освіти щодо підготовки відповідних спеціалістів та затвердження відповідних навчально-практичних програм.

Крім того, акцентовано увагу на необхідності адміністративно-правової регламентації забезпечення реалізації заходів безпеки щодо виробників сучасних технічних засобів військового призначення та підготовки спеціалістів у сфері військових інформаційних технологій.

Також запропоновано окремим спільним наказом Міністерства оборони України та Міністерства цифрової трансформації України затвердити стратегію та порядок використання технології штучного інтелекту у військовій сфері, якими передбачити форми взаємодії виробників програмного забезпечення та виробників роботизованих систем та безпілотних літальних апаратів з метою організації спільного виробництва технічних засобів військового призначення із машинним зором.

Ключові слова: інформаційні технології, збройна агресія, воєнний стан, засоби ураження, штучний інтелект, військовий месенджер, інтеграція, удосконалення законодавства, підготовка спеціалістів.

Serebro M. V. Features of the administrative and legal regulation of the use and development of information technologies under the conditions of the state of martial

Abstract. The scientific publication is devoted to the study of the peculiarities of the administrative and legal regulation of the use and development of information technologies in the conditions of martial law.

It is noted that after the beginning of the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine, the role of information technologies in the war has increased significantly. The use of high-tech means of defeat and artificial intelligence tools allows Ukraine to oppose the Russian army, which is several times larger in number. Use of robotic systems, unmanned aerial vehicles (FPV drones) with machine vision, and DELTA (system of military products, which includes a mobile application, military messenger, secure streaming from the battlefield, digital map, work planning tools and integration with other systems) allows the Armed Forces of Ukraine to effectively destroy units of the Russian army and plan military operations.

Particular attention is focused on the need to use the latest technologies in the process of waging information warfare, namely, conducting systemic hacker attacks against Russian Internet resources, including the servers of the Ministry of Defense, the Federal Security Service and the General Staff of the Russian Federation, propaganda media, etc. Penetration into the databases of the named bodies of the public administration of the Russian Federation and the publication of information about the personalities, plans and reports of war crimes is an important evidence base for the future military tribunal to prosecute the highest officials of Russia.

A conclusion is formulated on the need for legal regulation of the training of future specialists in the field of using military information technologies – the introduction of changes to the current legislation in the field of professional and technical and higher education regarding the training of relevant specialists and the approval of relevant educational and practical programs.

In addition, attention is focused on the need for administrative and legal regulations to ensure the implementation of security measures for manufacturers of modern military equipment and training of specialists in the field of military information technologies.

It is also proposed by a separate joint order of the Ministry of Defense of Ukraine and the Ministry of Digital Transformation of Ukraine to approve the strategy and procedure for the use of artificial intelligence technology in the military sphere, which will provide forms of interaction between software manufacturers and manufacturers of robotic systems and unmanned aerial vehicles in order to organize the joint production of technical equipment for military purposes with machine vision.

Key words: *information technologies, armed aggression, martial law, weapons, artificial intelligence, military messenger, integration, improvement of legislation, training of specialists.*

Актуальність теми. Триває повномасштабна війна російської федерації проти України, яка поступово виходить на новий технологічний рівень. З обох сторін все більше застосовуються безпілотні летальні апарати, засоби радіоелектронної боротьби, технології штучного інтелекту для виявлення цілей, координації діяльності підрозділів та керування технічними засобами. Отже, інформаційні технології та навички їх застосування в сучасній війні посідають одне з перших місць за рівнем значимості для досягнення оптимальних результатів військових операцій.

Правильне застосування інформаційних технологій з військовою метою, а також необхідність масштабування позитивного досвіду використання передових технологій в бойовій обстановці вимагає належного та ґрунтовного адміністративно-правового регулювання відповідних відносин як на рівні законів, так і на рівні відомчих нормативно-правових актів (рішень РНБО, наказів Міністерства оборони України тощо).

Вищезазначеним обґрунтовується актуальність, а також теоретична та практична значимість дослідження особливостей адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в умовах воєнного стану з метою формулювання пропозицій щодо внесення змін до чинного національного законодавства.

Різні аспекти правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій завжди були в центрі уваги науковців. Із останніх наукових праць слід виділити роботи Д. Біленької «Адміністративно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні» [1], О. Берназюка «Цифрові технології у праві: сучасний погляд у майбутнє» [2], Т. Ковальової та О. Гунбіної «Правові проблеми надання адміністративних послуг з використанням інтернет-технологій» [3], О. Комарова «Адміністративно-правовий статус суб'єктів здійснення цифрової трансформації регіону» [4], А. Краковської та М. Бабик «Цифровізація адміністративних послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку» [5], А. Омельченка «Суспільні відносини у сфері цифровізації як предмет правового регулювання» [6], Р. Стефанчука «Інформаційні технології та право: quo vadis?» [7], І. Тищенкою «Адміністративні процедури надання електронних публічних послуг публічною адміністрацією в Україні» [8].

Питання інформаційної безпеки в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав і свобод дослідив І. Котерлін [9], роль інформаційних технологій та цифрових інструментів в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки України проаналізувала С. Боліла [10].

Проте, особливості адміністративно-правового регулювання використання та розви-

тку інформаційних технологій в умовах воєнного стану. ще не були предметом окремого наукового аналізу, що актуалізує підготовку даної публікації.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження особливостей адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в умовах воєнного стану.

Методологія даної публікації включає філософські (закони та прийоми діалектики: єдності та боротьби протилежностей, переходу кількісних змін у якісні), загальнонаукові (системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу: аналіз, синтез, дедукція та індукція) та спеціально-юридичні методи дослідження (формально-юридичний метод, метод юридичного моделювання). Також в процесі дослідження використовуються такі загальновідомі наукові підходи як цивілізаційний, антропоцентричний, телеологічний та синергетичний.

Так, телеологічний (цільовий) науковий підхід застосовується в контексті необхідності досягнення основної мети Української держави – успішно протистояти збройній агресії російської федерації із застосуванням всіх можливих конвенційних засобів знищення окупаційних військ та звільнення території України.

Результати дослідження. Інформаційні технології є об'єктом адміністративно-правового регулювання в усіх випадках, коли вони стосуються прав і свобод людини. У випадку застосування інформаційних технологій для приватних цілей, в межах певного технологічного процесу, достатньо технічних норм – інструкції або посібника для користувача. У випадку застосування інформаційних технологій для військових цілей очевидно є потреба їх адміністративно-правової регламентації, наприклад, затвердження порядку їх використання відповідним наказом Міністерства оборони України. Звичайно, загальнодоступні інструменти операційних комп'ютерних систем, загальновідомі комп'ютерні програми, мобільні додатки, інструменти пошукових систем Інтернет, інструменти Google, Google maps не потребують правового врегулювання. Проте, якщо

мова йде, наприклад, про систему військових продуктів DELTA, до якої входять мобільний застосунок, військовий месенджер, безпечний стрімінг з поля бою, цифрова мапа, засоби планування роботи та інтеграції з іншими системами, то в такому випадку адміністративно-правове регулювання використання інформаційних технологій забезпечить уніфікацію, тобто однакове використання вказаної системи військових продуктів всіма підрозділами Збройних Сил України, адже потенційне використання іншої системи може призвести до несумісності, конфлікту програмних засобів, збою в роботі мобільного застосунку та інших непередбачуваних проблем.

Правовою основою використання системи військових продуктів DELTA є постанова Кабінету Міністрів України від 04 лютого 2023 р. № 139 «Деякі питання підвищення рівня цифровізації сил безпеки та сил оборони України у період воєнного стану» [11].

Згідно із вказаною постановою Кабінет Міністрів України постановив погодитися з пропозицією Міністерства оборони та Міністерства цифрової трансформації щодо підвищення рівня цифровізації сил безпеки та сил оборони України у період воєнного стану для забезпечення їх оперативної сумісності з відповідними структурами держав – членів НАТО шляхом використання комплексу спеціалізованого програмного забезпечення «Інтеграційна платформа «Дельта» Збройних Сил України» з урахуванням того, що: сили безпеки та сили оборони України у разі потреби можуть використовувати комплекс «Дельта»; комплекс «Дельта» може розміщуватися на хмарних ресурсах та/або в центрах обробки даних, що розташовані на території держав – членів НАТО; комплекс «Дельта» забезпечує:

– інтеграцію різнотипних інформаційних (автоматизованих) систем для створення єдиного геоінформаційного та інформаційно-аналітичного середовища органів військового управління, військових частин та підрозділів сектору безпеки та оборони України згідно із стандартами НАТО;

– інформаційну сумісність та взаємодію між різнотипними інформаційними (автоматизованими) системами, які використовуються

силами безпеки та силами оборони України та/або розробляються в їх інтересах;

– ситуаційну обізнаність органів військового управління всіх рівнів у результаті використання інформаційних технологій, інтеграції сенсорів (датчиків) та систем з використанням стандартів НАТО [11].

Пунктом 2 вказаної постанови Кабінету Міністрів України від 04 лютого 2023 р. № 139 на Міністерство оборони України покладено обов'язки: забезпечити технічну можливість підключення до комплексу «Дельта» суб'єктів сил безпеки та сил оборони України, що виявили бажання використовувати комплекс «Дельта»; здійснити розміщення комплексу «Дельта» на хмарних ресурсах та/або в центрах обробки даних, що розташовані на території держав – членів НАТО; визначити порядок ведення та функціонування комплексу «Дельта»; забезпечити розробку на базі комплексу «Дельта» та введення в дослідну (тестову) експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Інтеграційна платформа «Дельта» Збройних Сил України», визначити порядок її ведення та функціонування [11].

Таким чином, зазначеною постановою Кабінету Міністрів України передбачена подальша адміністративно-правова регламентація використання інформаційних технологій у вигляді інформаційно-комунікаційної системи «Інтеграційна платформа «Дельта» Збройних Сил України», а саме нормативне врегулювання порядку її ведення та функціонування.

Важливим для посилення Збройних Сил України є правове забезпечення розвитку національного виробництва інноваційних технічних засобів військового призначення, зокрема виробництва БПЛА (безпілотних літальних апаратів).

Так, 24 березня 2023 року Кабінет Міністрів підтримав постанову «Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення оборонних закупівель безпілотних систем вітчизняного виробництва», якою було спрощено бюрократичні процедури та створені сприятливі умови для вітчизняних виробників БПЛА для налагодження масового виробництва.

Проект постанови розроблявся спільно Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості, Міністерством оборони, Міністерством цифрової трансформації та Міністерством економіки та був підтриманий Кабміном. Національні виробники отримали можливість розвиватися і конкурувати з іноземними компаніями, що сприяло технологічному посиленню української армії на фронті, а також активному розвитку власного виробництва безпілотників. Зазначена постанова змінила підхід до застарілих бюрократичних правил і в цілому відповідає сучасним умовам [12].

Наразі вказана постанова має назву – «Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення оборонних закупівель безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та активних засобів протидії технічним розвідкам вітчизняного виробництва» [13].

Не менш важливою є правова регламентація допуску інноваційних технічних засобів, які включають використання інформаційних технологій, до експлуатації.

Так, ще у жовтні 2023 року Міністерство оборони України повідомило, що допуск безпілотників та засобів радіоелектронної боротьби до експлуатації відбуватиметься на підставі акту спільних відомчих випробувань або за результатами вивчення заявлених тактико-технічних характеристик. Також держзамовник зможе закуповувати БПЛА та засоби РЕБ, якщо вони провели із виробниками спільні відомчі випробування [14].

Уряд підтримав відповідну постанову, розроблену Міністерством оборони України. До цього процес допуску до експлуатації був не виправдано тривалим – вивчення технічної документації, проведення випробувань, визначення та отримання потреби від Збройних Сил. Така тривала процедура є неприпустимою під час війни. У відповідності до нового порядку Генштаб затверджує технічні вимоги для БПЛА із зазначенням тактико-технічних характеристик, яким мають відповідати такі товари, для допуску до експлуатації.

Крім того, на Генштаб покладений обов'язок затверджувати технічні вимоги до засобів РЕБ та їхню поточну потребу за кожним типом РЕБ [14].

Таким чином, додаткова правова регламентація порядку допуску до експлуатації безпілотників та засобів радіоелектронної боротьби дозволила значно скоротити бюрократичні процедури і відповідні технічні засоби швидше потрапляють на фронт для використання за призначенням.

На особливу увагу заслуговує правова регламентація підготовки фахівців у сфері використання інформаційних технологій з військовою метою. В умовах тривалої повномасштабної війни з російською федерацією така підготовка є вкрай необхідною і наразі здійснюється у вищих навчальних закладах Міністерства оборони України та навчальних центрах Збройних Сил України. Проте, враховуючи наявні військові загрози та віддалені перспективи завершення війни підготовку майбутніх фахівців у сфері інформаційних технологій необхідно розпочинати вже зі старших класів середніх загальноосвітніх шкіл та професійних (професійно-технічних) освітніх закладів шляхом компетентного відбору учнів, які виявили бажання та мають первинні навички та здібності у сфері використання інформаційних технологій. Так, комп'ютерні геймери є потенційними операторами дронів в ЗСУ і головним завданням органів публічної адміністрації є створити систему мотивації, заохочення до навчання молоді військовій справі із використанням інформаційних технологій. Сприяти цьому може створення всеукраїнської молодіжної організації ІТ-спеціалістів, організація військово-патріотичних та військово-спортивних таборів для молоді, співпраця військових навчальних центрів з геймерськими комп'ютерними клубами тощо.

Адміністративно-правова регламентація вищезазначеної діяльності щодо підготовки майбутніх фахівців у сфері інформаційних технологій для військових потреб повинна забезпечити підготовку спеціалістів за єдиними стандартами, опанування передовими технологіями у військовій сфері, а також забезпечити режим безпечної роботи центрів підготовки зазначених фахівців (що передбачає використання спеціально обладнаних підземних приміщень (укриттів) для навчання, недопущення скупчення зна-

чної кількості осіб (які проходять навчання) в одній локації, дотримання режиму таємності у випадку використання в процесі навчання інформації, що становить державну таємницю тощо).

Таким чином, спільним наказом Міністерства освіти і науки України та Міністерства оборони України доцільно затвердити порядок підготовки фахівців у сфері інформаційних технологій для військових потреб, а також відповідні навчальні програми та плани для центрів такої підготовки.

Адміністративно-правової регламентації потребує системний підхід до використання новітніх технологій в процесі ведення інформаційної війни, а саме проведення систематичних хакерських атак проти російських інтернет ресурсів, включаючи сервери міністерства оборони, федеральної служби безпеки та генерального штабу російської федерації, пропагандистських засобів масової інформації тощо. Проникнення до баз даних названих органів публічної адміністрації російської федерації та оприлюднення інформації про персоналії, плани та звіти військових злочинців є важливою доказовою базою для майбутнього військового трибуналу щодо притягнення до відповідальності вищих посадових осіб росії.

На окрему увагу заслуговує питання використання технології штучного інтелекту для протидії збройній агресії російської федерації. Україна має значно менший людський потенціал, тому виходом є тільки перевага у високотехнологічних засобах ураження окупантів. В умовах швидкого розвитку засобів радіоелектронної боротьби ставку необхідно робити на роботизовані системи та безпілотні літальні апарати, які використовують технологію штучного інтелекту, тобто діють автономно і не піддаються впливу засобів РЕБ. Це, зокрема, БПЛА із машинним зором, які запускаються оператором і далі самі прокладають територію свого польоту, облітаючи перешкоди та самостійно виявляючи запрограмовані цілі – військову техніку чи оборонні споруди противника. Відповідно, засобами РЕБ неможливо «подавити» сигнал від оператора, адже такий сигнал відсутній і БПЛА діє повністю автономно.

В Україні розпорядженням КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р схвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні. Як зазначено в самій Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, впровадження інформаційних технологій, частиною яких є технології штучного інтелекту, є невід'ємною складовою розвитку соціально-економічної, науково-технічної, оборонної, правової та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення [15].

Таким чином, окремим спільним наказом Міністерства оборони України та Міністерства цифрової трансформації України необхідно затвердити стратегію та порядок використання технології штучного інтелекту у військовій сфері, якими передбачити форми взаємодії виробників програмного забезпечення та виробників роботизованих систем та БПЛА з метою організації спільного виробництва технічних засобів військового призначення із машинним зором. Альтернативою є засоби супутникового зв'язку з використанням терміналів «Starlink».

Висновки. Проведене дослідження особливостей адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в умовах воєнного стану дає підстави сформулювати наступні висновки:

– по перше, основним завданням органів публічної адміністрації в умовах воєнного стану є зменшення кількості та тривалості бюрократичних процедур для запуску виробництва та допуску до експлуатації технічних засобів військового призначення із використанням інформаційних технологій. Прикладом є постанова Кабінету міністрів України від 24 березня 2023 р. № 256 «Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення оборонних закупівель безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та активних засобів протидії технічним розвідкам вітчизняного виробництва»;

– по друге, об'єктивною є потреба правової регламентації підготовки майбутніх фахівців у сфері використання військових інформаційних технологій – внесення змін то чинного законодавства у сфері середньої,

професійно-технічної та вищої освіти щодо підготовки відповідних спеціалістів та затвердження відповідних навчальних програм та планів (доцільно спільним наказом Міністерства освіти і науки України та Міністерства оборони України затвердити порядок підготовки фахівців у сфері інформаційних технологій для військових потреб);

– по-третє, одним із основних завдань органів публічної адміністрації є адміністративно-правова регламентація забезпечення реалізації заходів безпеки щодо виробників сучасних технічних засобів військового призначення та підготовки спеціалістів у сфері військових інформаційних технологій (організація виробництва та навчання виключно в підземних комплексах-укриттях, недопущення скупчення значної кількості осіб (які проходять навчання) в одній локації, дотримання режиму таємності у випадку використання в процесі навчання інформації, що становить державну таємницю);

– по-четверте, окремим спільним наказом Міністерства оборони України та Міністерства цифрової трансформації України доцільно затвердити стратегію та порядок використання технології штучного інтелекту у військовій сфері, якими передбачити форми взаємодії виробників програмного забезпечення та виробників роботизованих систем та БПЛА з метою організації спільного виробництва технічних засобів військового призначення із машинним зором;

– по-п'яте, правової регламентації потребує системний підхід до використання новітніх технологій для ведення інформаційної війни, а саме проведення систематичних хакерських атак проти російських інтернет ресурсів, включаючи сервери міністерства оборони, федеральної служби безпеки та генерального штабу російської федерації, пропагандистських засобів масової інформації тощо.

Наведений перелік пропозицій щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в умовах воєнного стану не є вичерпним, що обумовлює перспективність подальшого дослідження даної теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Біленська Д.О. Адміністративно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 20 с.
2. Берназюк О.О. Цифрові технології у праві: сучасний погляд у майбутнє: монографія. Ужгород: Гельветика, 2020. 525 с.
3. Ковальова Т.В., Гунбіна О.В. Правові проблеми надання адміністративних послуг з використанням інтернет-технологій. *Наукові перспективи. Серія «Право»*. 2021. № 9 (15). С. 260-271. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/483/486>.
4. Комаров О.В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів здійснення цифрової трансформації регіону. *Юридична наука*. 2020. № 12 (114). С. 122-128.
5. Краковська А.Є., Бабик М.К. Цифровізація адміністративних послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2022. Випуск 70. С. 329-334.
6. Омельченко А.В. Суспільні відносини у сфері цифровізації як предмет правового регулювання. *Юридична Україна*. 26.12.2023. DOI 10.37749/2308-9639-2023-10(250)-5
7. Стефанчук Р. Інформаційні технології та право: quo vadis? *Право України*. 2018. № 1. С. 30-50.
8. Тищенко І.О. Адміністративні процедури надання електронних публічних послуг публічною адміністрацією в Україні. *Форум права. Юридичний форум*. 2017. № 2. С. 124-129.
9. Котерлін І.Б. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав і свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С. 150-155.
10. Боліла С. Роль інформаційних технологій та цифрових інструментів в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. № 16. С. 265-275. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.35>
11. Деякі питання підвищення рівня цифровізації сил безпеки та сил оборони України у період воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 04 лютого 2023 р. № 139. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-pidvyshchennia-rivnia-tsyfrovizatsii-s-a139> (дата звернення: 02.07.2024).
12. Розвиток виробництва Українських БПЛА, – Уряд підтримав відповідну постанову. Урядовий портал. 24 березня 2023 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rozvytok-vyrobnytstva-ukrainskykh-bpla-uriad-pidtrymav-vidpovidnu-postanovu> (дата звернення: 02.07.2024).
13. Про реалізацію експериментального проекту щодо здійснення оборонних закупівель безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та активних засобів протидії технічним розвідкам вітчизняного виробництва: постанова Кабінету міністрів України від 24 березня 2023 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-2023-p#Text> (дата звернення: 02.07.2024).
14. БПЛА та засоби РЕБ швидше потраплятимуть у війська: Уряд підтримав пропозицію Міноборони. 21.10.2023. Міністерство оборони України: офіційна сторінка. URL: https://t.me/ministry_of_defense_ua/8185 (дата звернення: 02.07.2024).
15. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Дата оновлення: 29.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).